

Broj: 11-04-34-620-1/26
Sarajevo, 19. 01. 2026. godine

JU „DJECA SARAJEVA“
Ul. La Benevolencija, Sarajevo 71000, BiH
n/r direktorice

SVIM PRIVATNIM PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA
n/r direktora/ice

SVIM OSNOVNIM ŠKOLAMA
n/r direktora/ice

INSTITUT ZA RAZVOJ PREDUNIVERZITETSKOG OBRAZOVANJA
Ul. Aleja Bosne Srebrene bb./IX 71000 Sarajevo, BiH
n/r direktorice

**UDRUŽENJE „VIJEĆE RODITELJA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA
KANTONA SARAJEVO“**
n/r Merima Bećarević
vijeceroditeljaks@yahoo.com

**KOORDINACIONI ODBOR UDRUŽENJA OSOBA SA INVALIDITETOM KANTONA
SARAJEVO**
koordinacioniodborks@gmail.com

Predmet: Instrukcija za upis djece s teškoćama u prvi razred osnovne škole, dostavlja se

Cijenjeni, Cijenjena,

Skupština Kantona Sarajevo je na Tematskoj sjednici održanoj dana 15. 02. 2022. godine donijela Zaključak broj: 15-04-1054-1/22 od 17. 02. 2022. godine kojim se prihvata informacija o dosadašnjim aktivnostima Ministarstva za odgoj i obrazovanje sa prijedlogom mjera za unapređenje inkluzivnog odgoja i obrazovanja. U skladu sa Zaključkom Skupštine Kantona Sarajevo Vlada Kantona Sarajevo je donijela Posebni Program Vlade Kantona Sarajevo za unapređenje inkluzije („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 17/22).

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje je prethodne školske godine zaprimilo više pritužbi roditelja djece sa teškoćama u kojim se navodi da su, nažalost, u pojedinim školama dobili usmenu informaciju da dijete nije zrelo za polazak u školu, kao i više upita osnovnih škola, a u vezi procedure upisa djece s teškoćama u prvi razred osnovne škole. U skladu sa članom 63. stav (2) Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj: 27/24) (u daljem tekstu: Zakon) osnovni odgoj i obrazovanje počinje upisom u prvi razred i obavezno je za svu djecu od šeste do 15 godine života, odnosno do 17. godine života kada zbog okolnosti učenik nije mogao završiti osnovni odgoj i obrazovanje do 15. godine života. Na osnovu procjene zrelosti djeteta za polazak u školu koju vrši komisija za upis učenika u prvi razred, školski obveznik se može privremeno osloboditi upisa u redovnu školu, najdalje do navršениh sedam godina života.

Uvažavajući činjenicu da je u skladu sa članom 65. Zakona prilikom upisa djeteta u školu roditelj obavezan osigurati ljekarsko uvjerenje o psihofizičkom stanju djeteta za upis u školu sa zdravstvenim statusom djeteta uz opis mogućih razvojnih teškoća Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo je uputilo akt JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo u kojem se traži da ljekari/pedijatri navedu zdravstveni status djeteta s opisom teškoća kako je propisano navedenim članom Zakona. Također, Ministarstvo je zatražilo od pedijatara da prilikom izdavanja ljekarskog uvjerenja o psihofizičkom statusu djeteta za upis u školu navedu preporuku za rad sa djetetom u skladu sa stručnim zapažanjem. O potrebi, vrsti i trajanju stručne podrške asistenta za svako dijete pojedinačno, odlučuju profesionalci zaposleni u odgojno-obrazovnim ustanovama i to nakon provedenog procesa opservacije i u skladu sa Pravilnikom o inkluzivnom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj: 32/19).

U slučaju da Komisija za upis učenika u prvi razred ima potrebu za stručnim savjetom i konsultacijama, a u vezi sa procjenom zrelosti djece sa teškoćama za upis u prvi razred pozivamo da se Komisija obrati nadležnom koordinatorskom stručnom timu za pružanje podrške inkluzivnom odgoju, obrazovanju i rehabilitaciji u Institutu za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo.

Želimo istaći da Komisija za procjenu zrelosti djece za upis u prvi razred osnovne škole procjenu vrši, između ostalog na osnovu testova za procjenu djece za polazak u školu, a rezultati testova se utvrđuju u odnosu na **prosječne sposobnosti djece** u skladu sa hronološkom dobi.

Shodno navedenom, pozivamo članove/članice Komisije za procjenu zrelosti djece za polazak u školu da posebnu pažnju posvete učenicima sa teškoćama, a u slučaju određenih razvojnih odstupanja, isključivo u iznimno opravdanim slučajevima može se odgoditi upis učenika u prvi razred osnovne škole, najkasnije do navršene sedme godine života, o čemu direktor kao rukovodilac koji je imenovao Komisiju donosi odluku kao pravni akt, a u skladu sa odredbama čl. 9 Pravilnika o uvjetima za upis učenika u prvi razred osnovne škole („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 19/25). Takva odluka Komisije mora biti detaljno obrazložena i predstavlja pravni osnov za korištenje pravnog lijeka u postupcima osporavanja odluke. Nedopustivo je da se prolongira upis djeteta sa teškoćama u prvi razred bez jasnih prediktora da će odluka o odgađanju upisa (kada dijete ne pohađa predškolsku ustanovu ili školu) biti u najboljem interesu djeteta. Upravo trenutak testiranja zrelosti djeteta za polazak u školu jeste polazna tačka, relevantno stručno opažanje koje predstavlja osnovu za početak izrade Individualno-prilagođenog ili Individualno-edukacijskog programa u prvom razredu osnovne škole.

Napominjemo da se u školi zabranjuje bilo koji oblik diskriminacije, a posebno skrećemo pažnju na član 15. stav (1) tačka a) Pravilnika o prepoznavanju, prevenciji i zaštiti od diskriminacije u osnovnim školama („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj: 52/19) u kojem se navodi da **diskriminacija u ostvarivanju prava na obrazovanje između ostalog, postoji ako osnovna škola ne primjenjuje**

posebne mjere sa ciljem pružanja podrške pri upisu učenika iz ranjivih kategorija, a posebno učenika sa teškoćama u razvoju i učenika nacionalnih manjina.

Također Vas napominjemo na obaveze o poduzimanju akcija u najboljem interesu djece svih profesionalaca koje proizilaze iz UN Konvencije o pravima djeteta i UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom. Naime, države potpisnice Konvencije obavezuju se osigurati puno ostvarenje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda za osobe s invaliditetom bez diskriminacije na osnovu invaliditeta. Države potpisnice Konvencije o pravima osoba s invaliditetom će se suzdržavati od uključivanja u bilo koji postupak koji je suprotan Konvenciji, te osigurati da vlast i institucije djeluju u skladu sa navedenom Konvencijom. Konvencija o pravima djeteta proklamuje da države potpisnice Konvencije o pravima djeteta u svim akcijama koje se odnose na djecu prvenstvenu pažnju posvećuju najboljem interesu djeteta, uz razvoj ljudskog potencijala, jačanje vlastite vrijednosti do punog potencijala, te djeci s teškoćama omogućiti djelotvorno sudjelovanje u društvu. Član 25. i član 26. Konvencije o osobama s invaliditetom propisuje da države potpisnice poduzimaju mjere kako bi osobama s invaliditetom osigurale pristup zdravstvenim uslugama i uslugama rehabilitacije, uključujući ranu identifikaciju i intervenciju, kao i usluge namijenjene za svođenje na najmanju mjeru razvoj daljnjeg invaliditeta. Da bi ostvarile cilj učinkovitih mjera u pružanju podrške osobama s invaliditetom države potpisnice će organizirati, ojačati i proširiti sveobuhvatne usluge i programe habilitacije i rehabilitacije, posebno na području zdravlja, obrazovanja i socijalnih usluga.

Član 24. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom propisuje da države potpisnice Konvencije priznaju pravo osoba s invaliditetom na obrazovanje, bez diskriminacije i na osnovu jednakih mogućnosti na svim nivoima obrazovanja.

Podsjećamo Vas da je u Ministarstvo za odgoj i obrazovanje, u cilju unapređenja odgojno-obrazovnog rada da djecom sa teškoćama školama daje kontinuirano saglasnost za angažman asistenata u odjeljenju, logopeda, edukator-rehabilitatora, psihologa, socijalnih radnika kako bi se svim učenicima pružila kvalitetnija podrška, što je put za dugoročno rješavanje pitanja stručne podrške za djecu sa teškoćama.

Nadalje, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje je pripremiло pet plakata i letak na kojima se nalaze informacije iz oblasti inkluzivnog odgoja i obrazovanja namijenjene svim učesnicima odgojno-obrazovnog procesa, a naročito roditeljima djece s teškoćama.

S tim u vezi, u prilogu Vam dostavljamo plakate i letak i molimo da iste učinite vidljivim svim uposlenicima škole kao i roditeljima djece sa teškoćama, te da iste koristite u radu.

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje će u saradnji i putem Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja nastaviti pružati podršku u daljem razvoju stručnih kapaciteta kroz programe profesionalnog razvoja i stručnog usavršavanja radnika u obrazovanju.

Ovom prilikom želimo pohvaliti sve škole Kantona Sarajevo za doprinos unapređenju odgojno-obrazovnog rada sa djecom s teškoćama, kao i zalaganje radnika u obrazovanju za stvaranje poticajnog okruženja za svu djecu.

S poštovanjem,

Prilog: plakati (5) i letak (1) – inkluzivni odgoj i obrazovanje

Dostaviti:

- Naslovu
- A/a

Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1, 71 000 Sarajevo

Tel: + 387 (0) 33 562-128

Web: <http://mo.ks.gov.ba>, E-mail: mo@mo.ks.gov.ba

PUT OSTVARIVANJA PRAVA NA PODRŠKU UČENICIMA SA TEŠKOĆAMA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU

AKTIVNOSTI ČLANOVA MOBILNOG STRUČNOG TIMA KANTONA SARAJEVO ZA PODRŠKU INKLUZIVNOM OBRAZOVANJU U PROCESU PRUŽANJA PODRŠKE I REALIZACIJE NEPOSREDNOG RADA S UČENICIMA

1/1

I INICIJALNI SASTANAK

Zakazivanje inicijalnih sastanaka sa školama koje su u nadležnosti subtima s ciljem informiranja o broju i karakteristikama učenika kojima je potrebno pružiti stručnu podršku, te planiranja daljnjih aktivnosti kojima koordinira stručni tim škole.

II OPSERVACIJA UČENIKA

- Sudjelovanje u opservaciji učenika (individualno, u grupi, na času, u odjeljenju) s ciljem određivanja potrebne podrške.
- Pregled prilagođenih programa (IEP/IPP) iz prethodne školske godine ili aktuelnih prilagođenih programa s naglaskom na evaluaciju postignuća.
- Saradnja sa stručnim timom škole, stručnom službom škole, nastavnicima, asistentima u odjeljenju, roditeljima i učenicima s ciljem opservacije i određivanja potrebne podrške.
- Davanje preporuka za odgojno-obrazovni rad u odnosu na ukupnu opservaciju učenika.

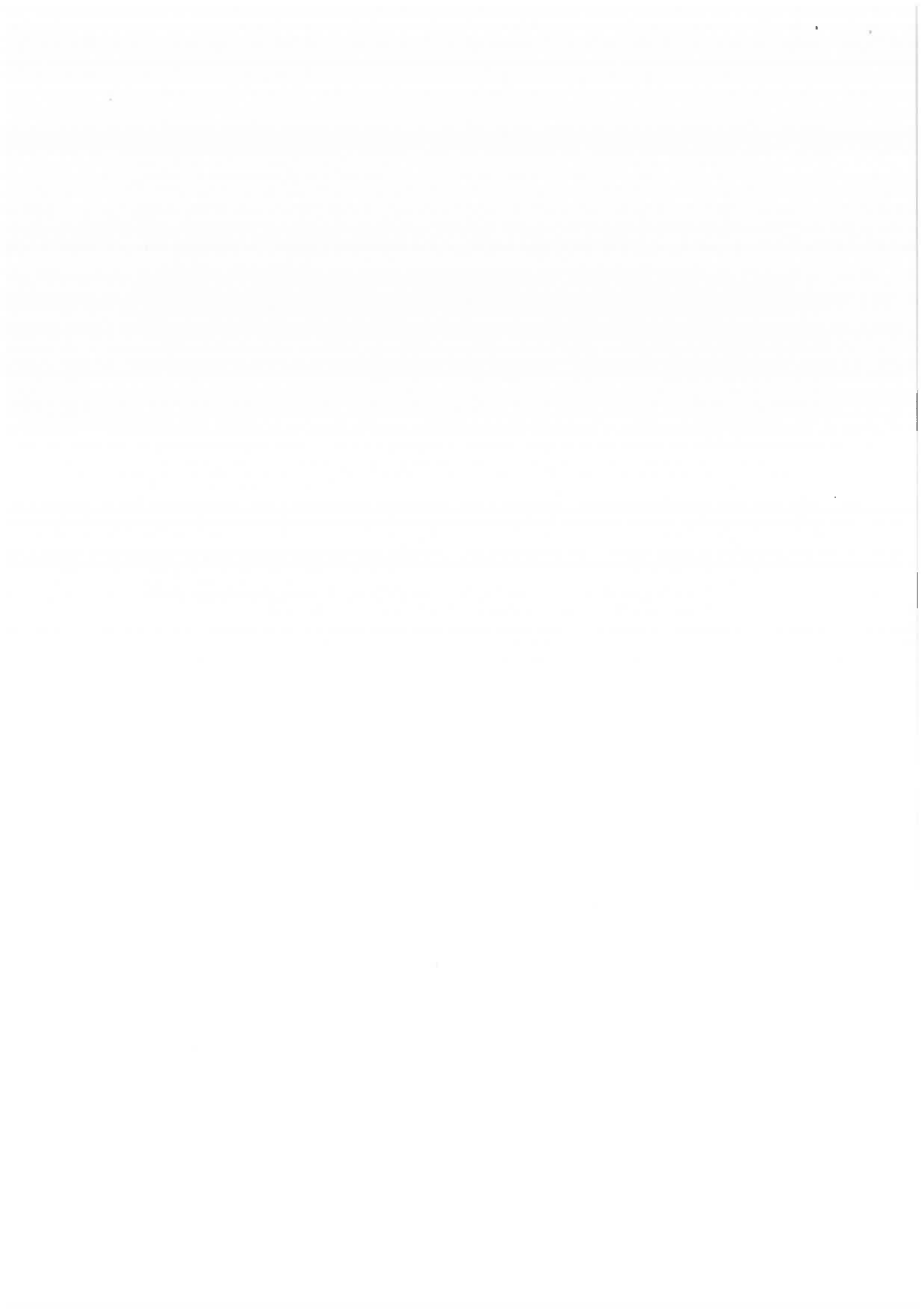
III KREIRANJE PRILAGOĐENOG PROGRAMA I PROGRAMA NEPOSREDNOG RADA S UČENIKOM

Konsultativni rad s nastavnicima s ciljem pružanja podrške u kreiranju prilagođenih programa, verifikacija prilagođenih programa supotpisima članova podtima, kreiranje edukacijsko-rehabilitacijskog programa/programa psihološke podrške, plana i dinamike neposrednog (individualnog i/ili grupnog) rada s učenikom i obavješćavanje svih relevantnih odraslih o tome (stručni tim škole, roditelj/staratelj, nastavnik, asistent u odjeljenju).

IV REALIZACIJA I EVALUACIJA PRILAGOĐENOG PROGRAMA I PROGRAMA NEPOSREDNOG RADA S UČENIKOM

- Kontinuirani neposredni rad s učenikom/realizacija tretmana;
- Redovno vođenje pripadajuće pedagoške dokumentacije;
- Redovna komunikacija s nastavnicima, asistentima u odjeljenju i roditeljima/starateljima o napredovanju i postignuću učenika;
- Zajednička evaluacija prilagođenog programa i pisanje izvještaja o postignuću učenika na kraju polugodišta i davanje preporuka za daljnji rad;
- Pisanje izvještaja o neposrednom radu s učenikom s ciljem informiranja stručnog tima škole o učincima i postignuću učenika.

PUT OSTVARIVANJA PRAVA NA PODRŠKU UČENICIMA SA TEŠKOĆAMA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU

1 / 1

UČENIK JE VIŠI RAZRED I IMA OPSERVACIJU I PRIJEDLOG ZA PODRŠKU OD RANIJE	UČENIK JE VIŠI RAZRED I NEMA OPSERVACIJU I PRIJEDLOG ZA PODRŠKU OD RANIJE	UČENIK JE UPISAN U I RAZRED	UČENIK PRELAZI IZ DRUGE ŠKOLE
Stručni tim škole informira se o rezultatima opservacije i pružene podrške (npr. evaluaciju realizacije prilagođenog programa) u prethodnoj školskoj godini.	Nastavnik, nakon što je primijetio određene karakteristike, informira Stručnu službu škole koja o tome informira Stručni tim škole.	Primjećene karakteristike u procesu procjene zrelosti djeteta za polazak u školu.	Dobivanje informacija o opservaciji i potrebnoj podršci iz škole koju je učenik pohađao.
Stručni tim škole organizira opservaciju i postupak određivanja vrste i obima podrške za učenika za tekuću školsku godinu.	Stručni tim škole organizira opservaciju i postupak određivanja vrste i obima podrške za učenika.	Stručna služba škole informira stručni tim škole o zapažanjima prije početka školske godine. Informacije o djetetu zatraži i od predškolske ustanove.	Stručni tim škole organizira opservaciju i postupak određivanja vrste i obima podrške za učenika.
Stručni tim, po potrebi, sugerira direktoru škole da uputi poziv nadležnom subtimu Mobilnog stručnog tima za podršku inkluzivnom obrazovanju KS.	Stručni tim škole, po potrebi, sugerira direktoru škole da uputi poziv nadležnom subtimu Mobilnog stručnog tima za podršku inkluzivnom obrazovanju KS.	Ukoliko karakteristike nisu primjećene pri upisu, moguće da će ih primijetiti nastavnik razredne nastave (dalje pratiti ili kolonu).	Stručni tim, po potrebi, sugerira direktoru škole da uputi poziv nadležnom subtimu Mobilnog stručnog tima za podršku inkluzivnom obrazovanju KS.
Opservacija je proces procjenjivanja nivoa razvoja djeteta i njegovih kapaciteta u funkciji ostvarivanja najboljeg interesa djeteta u odgojno-obrazovnom radu. Opservacija se vrši isključivo u odgojno-obrazovnoj ustanovi koju dijete pohađa i to u različitim kontekstima, aktivnostima i situacijama. Opservacijom koordinira Stručni tim škole, a realizira Stručni tim škole u saradnji sa članovima nadležnog subtima Mobilnog stručnog tima za podršku inkluzivnom obrazovanju KS. U opservaciji učestvuju nastavnici, roditelji, asistenti, vršnjaci i druge relevantne osobe u i izvan ustanove. Opservacija učenika traje onoliko dugo koliko je potrebno da se upoznaju sposobnosti, interesovanja i potrebe djeteta, a najviše dva mjeseca. Dok traje opservacija, nastavnik realizira nastavni proces na temelju evaluacije prilagođenog programa iz prethodne školske godine. Ukoliko dijete nije imalo prilagođeni program u prethodnoj školskoj godini, nastavnik individualizira nastavu u skladu sa smjernicama članova stručne službe škole, Stručnog tima škole i članova nadležnog subtima Mobilnog stručnog tima za podršku inkluzivnom obrazovanju KS.			
U procesu realizacije i evaluacije prilagođenog programa kontinuirano se prati i revidira u skladu s napredovanjem i postignućem učenika i u tom procesu aktivno učestvuju svi relevantni stručnjaci. Učenik može imati prilagođeni program iz svih nastavnih predmeta ali i iz samo pojedinih nastavnih predmeta kao i istovremeno kombinaciju IEP-a i IPP-a iz različitih nastavnih predmeta.			

Kanton Sarajevo
Ministarstvo za odgoj
i obrazovanje

PUT OSTVARIVANJA PRAVA

NA PODRŠKU UČENICIMA SA TEŠKOĆAMA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU

NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

DA LI UČENIK MOŽE NASTAVU POHAĐATI PREMA INDIVIDUALNO PRILAGOĐENOM PROGRAMU (IPP) AKO NEMA MEDICINSKU DOKUMENTACIJU?

Naravno, Individualno-prilagođeni program (IPP) se izrađuje s ciljem ostvarivanja optimalnog odgojno-obrazovnog postignuća učenika u skladu sa najboljim interesom djeteta.

RODITELJ INSISTIRA DA NJEGOVO DIJETE IMA PODRŠKU ASISTENTA CIJELO VRIJEME BORAVKA U ŠKOLI

Nivo i učestalost podrške asistenta u odjeljenju za svakog učenika s teškoćama utvrđuje se na osnovu izrađenog Individualno-prilagođenog programa, te vrijeme koje asistent provodi sa učenikom utvrđuje nastavnik i drugi profesionalci koji su učestvovali u izradi prilagođenog programa.

NA KOJI NAČIN DIJETE MOŽE IMATI OSIGURANU PODRŠKU ČLANOVA MOBILNOG STRUČNOG TIMA ZA PRUŽANJE PODRŠKE INKLUZIVNOM OBRAZOVANJU?

Dijete s teškoćama može imati osiguranu podršku članova mobilnog tima na inicijativu nastavnika, stručnih saradnika, asistenta, roditelja na sljedeći način: ako su logoped, edukator-rehabilitator i psiholog iz Mobilnog tima zaposleni u školi, angažuju se na inicijativu nastavnika, asistenta, roditelja, a ako je navedeni stručni kadar (logoped, edukator-rehabilitator i psiholog) angažovan u drugoj školi, direktor škole koju pohađa dijete s teškoćama dostavlja zahtjev za pružanje stručne podrške učeniku s teškoćama direktoru škole u kojoj je angažovan stručni kadar.

RODITELJI PITAJU ZAŠTO MOJE DIJETE NEMA IZRAĐEN INDIVIDUALNO-PRILAGOĐENI PROGRAM (IPP) U SEPTEMBRU, ODMAH NA POČETKU ŠKOLSKE GODINE?

U septembru učenik nastavu pohađa prema IPP-u iz prethodne školske godine, a u odnosu na izvršenu evaluaciju postignuća odgojno-obrazovnih ishoda. U procesu trajanja opservacije učeniku se pruža podrška i osigurava prilagođen odgojno-obrazovni rad, u vremenskom okviru koji procjene stručnjaci koji vrše proces opservacije učenika s teškoćama.

Kanton Sarajevo
Ministarstvo za odgoj
i obrazovanje

POTPUNOSTVARIVANJA PRAVA

NA PODRŠKU UČENICIMA SA TEŠKOĆAMA
U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU

UKOLIKO UČENIK
NASTAVU POHAĐA
PREMA PRILAGODENOM
PROGRAMU, PODRŠKU
MU PRUŽA ASISTENT
U ODJELJENJU KOJI
NE OBAVLJA ZADATKE
LIČNOG ASISTENTA.

- ▶ Asistent u odjeljenju prati realizaciju metodičke i sadržajne prilagodbe u skladu sa potrebama i kapacitetima djeteta/učenika.
- ▶ Asistent u odjeljenju saraduje sa učenicom, nastavnikom, roditeljima, članovima/članicama Mobilnog stručnog tima za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju, drugim asistentima, stručnom službom, direktorom, i svim drugim stručnjacima i institucijama u skladu sa potrebama djeteta u odgojno-obrazovnom radu.
- ▶ Nastavnik rukovodi ukupnim nastavnim procesom i nosilac je procesa kreiranja i evaluacije prilagođenih programa.
- ▶ Nastavniku u tom procesu podršku pružaju stručni tim škole, stručna služba škole, logoped, psiholog, edukator-rehabilitator iz Mobilnog Stručnog tima za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju, asistenti, nastavnici, roditelji...
- ▶ Roditelj učenika s teškoćama je partner odgojno-obrazovnoj ustanovi, a u procesu kreiranja prilagođenog programa roditelj daje saglasnost za njegovo kreiranje i aktivno participira u predlaganju prilagodbi za dijete, a o čemu konačnu odluku donosi nastavnik, cijeneći najbolji interes djeteta.
- ▶ Mobilni stručni tim pruža podršku nastavniku u procesu kreiranja prilagođenih programa, supotpisuje finalnu verziju prilagođenog programa, učestvuje u njegovoj evaluaciji.
- ▶ Članovi Mobilnog stručnog tima za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju realiziraju individualni i grupni rad sa učenicom/učenicom u školskom okruženju, te vrše druge zadatke.

PUT OSTVARIVANJA PRAVA NA PODRŠKU UČENICIMA SA TEŠKOĆAMA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU

Svako dijete ima pravo na kvalitetno obrazovanje i adekvatnu podršku u procesu odgoja i obrazovanja.

Inkluzivni odgoj i obrazovanje prepoznaje trajnu, povremenu i privremenu vrstu podrške.

Podršku učeniku s teškoćama u školi pružaju: direktor, stručna služba škole (psiholog, pedagog, socijalni radnik), nastavnici, asistenti u odjeljenju, članovi mobilnog stručnog tima za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju, vršnjaci, roditelji i drugi relevantni stručnjaci i institucije iz zajednice.

Podrška učeniku sa teškoćama se može realizirati putem metodičke i sadržajne prilagodbe.

- Metodička prilagodba uključuje: individualizaciju (prilagodba prostora, nastavnih materijala, vremena, izvora učenja, vrednovanja učeničkih postignuća) u pristupu, oblike, metode i tehnike nastavnog rada, didaktička sredstva, nastavna pomagala i asistivnu tehnologiju.

- Kada se u radu sa učenikom s teškoćama realizira metodička prilagodba vidljiva je kroz iep (individualno-edukacijski program), tj. pisani, razvojni dokument.

- Sadržajna prilagodba uključuje: reduciranje sadržaja u odnosu na postavljena očekivanja kroz odgojno-obrazovne ciljeve i ishode.

- Kada se u radu sa učenikom realizira Sadržajna prilagodba vidljiva je kroz IPP (individualno-prilagođeni program), tj. pisani razvojni dokument.

